

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA YER ALAN TERİMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

AN INVESTIGATION ON THE TERMS WHICH TAKE PLACE IN THE COURSE BOOKS USED TO TEACH TURKISH TO FOREIGNERS

Tuğba HAYRAN²

Hülya YAZICI³

Başvuru Tarihi: 28.11.2019 Yayına Kabul Tarihi: 17.04.2020 DOI:10.21764/maeuefd.652444
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki terim öğretimini değerlendirmek ve bu yolla öğrencilerin günlük yaşamlarında hedef dilde maruz kalacakları kavramları karşılayan terimlere ne kadar yer verildiğini belirlemektir. Üç yayın seti kapsamında ele alınan ders kitaplarının terimler açısından karşılaştırılması; en verimli ve etkili terim öğretimini gerçekleştiren yayın setinin ortaya konması açısından yol gösterici olacaktır. Araştırmanın veri kaynağını yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan *Yedi İklim Türkçe*, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*, *Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setlerini* oluşturan on dört ders kitabı oluşturmaktadır. *Yedi İklim A1-A2-B1-B2-C1-C2*, *Yeni Hitit 1 (A1-A2)*, 2 (B1), 3 (B2-C1), *Gazi Yabancılar İçin Türkçe A1-A2-B1-B2-C1* ders kitaplarında metinlerde ve metin dışında yer alan terimler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen terimler uzmanlık alanları doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Böylece anadili öğretimde kazandırılması hedeflenen ve genel dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarıyla öğrenciye aktarılmaya çalışılan terimler belirlenmiş ve farklı yayınlara ait üç öğretim seti karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak en fazla terimin yer aldığı yayın seti *Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe*'dir. Yine en fazla terimin yer aldığı düzeyler; *Yedi İklim* setinde C2, *Yeni Hitit* setinde B1, *Gazi Yabancılar İçin Türkçe*de C1 olarak belirlenmiştir. Anılan bu üç setin terimler bağlamında değerlendirilmesi sonucunda hem nicel hem de nitel olarak farklılık gösterdikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Ders Kitapları, Terim, Türkçe Öğretimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi*

Abstract: The aim of this study is to see the term teaching in the textbooks used in teaching Turkish to foreigners and in this way to determine how much space is given to the terms that meet the concepts that the learners will be exposed to in their daily life. A comparison of the textbooks with regard to the terms covered by three sets of publications shall lead in terms of revealing the most efficient and effective term teaching publication set. The data source of the study consists of fourteen textbooks which are prepared for teaching Turkish to foreigners: *Yedi İklim Türkçe*, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*, *Gazi Yabancılar İçin Türkçe*. The textual and non-textual terms in the textbooks *Yedi İklim Türkçe*, *A1-A2-B1-B2-C1-C2*, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1 (A1-A2)*, 2 (B1), 3 (B2-C1), *Gazi Yabancılar İçin Türkçe* teaching sets for foreigners A1-A2-B1-B2-C1 were analyzed by descriptive analysis. The terms obtained are classified according to the areas of expertise. Thus, the terms that are aimed to be acquired in the mother tongue teaching and tried to be transferred to the student with the textbooks used in general language teaching were determined and the three teaching sets belonging to different publications were evaluated and compared. As a result, the set of publications with the most terms is *Yedi İklim Türkçe* for foreigners. The levels with most terms was determined as follows; C2 at *Seven Climate* set, B1 at *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* set, C1 at *Gazi Yabancılar İçin Türkçe*. At the end of the evaluation of these three sets with regard to the terms, it is obvious that they differ both quantitatively and qualitatively.

Keywords: *Textbooks, Term, Teaching Turkish, Teaching Turkish to Foreigners*

¹ Bu makale "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında Söz Varlığına Yönelik Bir İnceleme" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Yüksek Lisans Tezinden alınmıştır.

² Öğretmen, Özel Bandırma Final Akademi Okulları, Bandırma/Türkiye. tugba.hayran@gmail.com ORCID:0000-0002-4445-7112

³ Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, 15030, Burdur/Türkiye. hokuyan@mehmetakif.edu.tr ORCID: 0000-0001-6824-6427

Giriş

Son yıllarda giderek artan talep doğrultusunda yabancılara Türkçe öğretimi de önem kazanmaktadır. Öyle ki anadili Türkçe olmayan birçok kişi çeşitli sebeplerle Türkçe öğrenme eğilimi göstermekte ve dile ait sözcüklerinin öğrenilmesinin yanı sıra kültürünün de etkisi altına girmektedir. Çünkü dil öğretimi ilkeleri gereği aynı zamanda kültür öğretimidir. Bu temelde yer alan ve dil öğretiminin önemli bir bölümünü oluşturan diğer nitelik ise söz varlığı öğeleridir. Kişinin dile hâkimiyeti ve dil becerilerini geliştirme yetisi de doğrudan sahip olduğu söz varlığı ile ilgilidir. Bir dilin söz varlığından bahsederken, tarihsel süreci içerisinde yazılı ve sözlü diline yerleşen kalıp sözleri, atasözleri, deyimleri, ikilemeleri, terimleri kapsayan bütünü ele almak gereklidir (Aksan, 2015:15). Çünkü gündelik yaşam içerisinde bireyler, bir duygu durumunu veya bir düşüncüyü ifade ederken ya da dil öğrenme amaçları doğrultusunda söz varlığı öğelerine sıklıkla başvururlar. Dilde var olan bu öğeler içerisinde sosyal hayatın her alanında yer alan terimler ise; bilim, sanat, spor, zanaat gibi çeşitli uzmanlık alanlarını kapsayan kavramları karşılayan özel adlar olarak olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2010, 213). Başka bir deyişle bir toplumun bilim, sanat ve teknolojisinin gelişmesine koşut olarak terim söz varlığının da geliştiği söylenebilir.

Zülfikar'a (2011) göre, terimleri genel dilde kullanılan sözcüklerden ayıran niteliklerin başında, tek kavrama tek karşılığın bulunması gelmektedir. Bunun yanında terimlerin farklı anlamlarda kullanılamayacağı ve halk arasında yaygın kullanımda yer almayan sözcükler olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki günlük dilde sıkça kullanılan bir sözcüğün zaman içerisinde terim özelliği kazanması mümkündür. Örneğin *bıyık* sözcüğü “dudağın üzerinde bulunan kıllar” şeklinde kullanılan gerçek anlamının dışında zooloji ve botanik terimi olarak bilinmektedir. *Bıyık*, “balıkların baş kısmındaki deri uzantılar” anlamında zooloji; “asma gibi bitkilerde sarılıp tutunmaya yarayan sürgün” anlamında botanik terimdir (Zülfikar, 2011:22).

Türkçede terimler türetilirken, yeni oluşturulacak ya da Türkçeleştirilmek istenen kavramlar için pek çok yol kullanılmaktadır. Aksan (2015) dildeki bu eksikliklerin kapatılması için başvurulacak yolları şöyle sıralamıştır:

- Anadilindeki var olan sözcüklere kendi anlamları dışında yeni anlamlar yükleyerek yeni kavramların dilden karşılanması: Dişçilikteki *köprü*, marangozluktaki *diş*, makinelerdeki *bıçak*... gibi.

- Farklı anlamları karşılayan iki sözcüğün bir araya getirilerek birleştirilmesiyle oluşturulan terimler: *Bilgisayar, dilbilgisi, tekel, ilkokul...*
- Zaman içerisinde geçerliliğini yitirmiş kullanılmayan sadece bazı lehçe ve ağızlarda varlığını sürdüren sözcüklerin yeniden güncel dile taşınması ile karşılanan terimler: *nitelik, dulda* (coğrafya terimi), *tanık, alan...* vb.
- Yabancı dillerden anadiline yapılan çeviriler ile dile aktarma yoluyla oluşturulanlar: *kitle iletişim, ısıölçer, bilimkurgu, fizikötesi...*
- Yeni kavramları karşılayan ya da dile yerleşen yabancı sözcüklerin yerlileştirilmesi amacıyla dilin özünde var olan ek ve köklerden çağrışımlarla yapılan türetmelerle oluşturulan da mevcuttur: *okutman, seçenek, asalak, saplantı...* gibi.

Türkçenin dilsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, zengin biçimbirimleri ve çeşitli bağdaştırmalarıyla esnek bir yapıya sahip olmasının getirisi olarak türetmeye ve üretmeye oldukça elverişlidir. Bu özelliği sayesinde Türkçede ve aynı niteliklere sahip birçok dünya dilinde terimlerin büyük bir bölümü türetme yoluyla oluşturulmaktadır. Türetme, dildeki yabancılaşmanın önüne geçmek ve anadilini tüm alanlarda yetkin bir kültür dili haline getirebilmek için en etkili yollardan biridir (Aksan, 2015:43). Ancak terimler türetilirken dilin kurallarına uygun olmasının yanı sıra dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta da kavram ile dilsel bağlamdaki karşılığın anlamca örtüşmesidir. Böylelikle oluşturulan terimin, karşıladığı kavramı açık, anlaşılır ve net olarak ortaya koyması sağlanabilir.

Terimlerin söz edilen bu yollarla oluşturulması aynı zamanda yabancılara Türkçe öğretiminde bireylerin kalıcı ve kolay öğrenmesine olanak sağlayacaktır. Çünkü bir dilin kendi ek ve köklerinden ürettiği yeni bir terim, hem o dile özgü olmasıyla kalıcı olacak, hem de terimin kavram ile arasındaki çağrışımdan doğan anlamsal bağının olması, bireyin öğrenmesini kolaylaştırarak öğrenmeyi anlamlı kılacaktır. Bunlar doğrultusunda Türkçeleşmeye yatkın olan, başka dillerden olduğu gibi alınarak dile yerleşen terimleri özleştirmek esas olmalıdır. Ancak yabancı kökenli olup, Türkçede o kavramı karşılayacak bir sözcük bulunamadığı takdirde ya da uzun zamandır dile yerleşerek ait olduğu bilim, sanat, meslekler arasında kullanımı yaygınlaşmış yabancı terimler kabul edilebilir görülmelidir (Pilav, 2008). Öyle ki terimler bir milletin sanat, bilim, teknoloji ve kültürünün yansıtıcıları olarak ait olduğu milletin bu alanlarda evrenselleşmesini sağlayan önemli söz varlığı öğeleridir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde terimlerin önemine değinilecek olursa; terim öğretiminin önemi öncelikli olarak bireylerin hangi amaç doğrultusunda Türkçe öğrenmek istediğiyle ilgilidir. Daha sonra bireylerin ilgi duydukları alanlar ve mesleki yönelimleri doğrultusunda gelişimlerini sağlayacakları öğretim araç-gereçleri kullanılarak eğitim verilmektedir. Eğitim-öğretim sürecinde de en etkili ve verimli ders araç-gereci olarak kullanılan araçlar ders kitaplarıdır. Ders kitapları, sınıf ortamlarına uygunluğu, ulaşılabilirliği ve ekonomik oluşuyla, bireyin temel becerilerini (okuma-yazma-konuşma-dinleme) bir arada, aktif olarak kullanmasına elverişli yapısıyla en fazla tercih edilen öğretim araçlarıdır. Aynı zamanda ders kitapları, öğrenciye öğretim programları doğrultusunda belirlenen ders içeriklerini aktarırken, sınavlara hazırlanmaları ve bireysel öğrenme farklılıklarından kaynaklanan eksiklikleri gidermeleri için de çalışma olanağı sunmaktadır (Toprak, 1993).

Yabancılara Türkçe öğretiminde terim öğretimi gerçekleştirilirken, bireylerin amaçları ve uzmanlık alanlarından yola çıkılarak belirlenecek öğretim programları ve kullanılacak ders kitapları aynı amaca hizmet etmemektedir. Bu şartlar göz önünde bulundurularak bireyin öğrenmek istediği dilin hedefleri belirlenmelidir. Dolayısıyla genel dil öğretimi kapsamında hazırlanan öğretim programları ve buna bağlı olarak oluşturulan ders kitaplarındaki terimler ile mesleki yönelimler doğrultusunda gerçekleştirilecek dil öğretimi için hazırlanan programlar ve ders kitaplarındaki terimler de birbirinden ayrışacaktır. Genel dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerde olması beklenen terimler daha çok günlük hayatla ilişkili ve iletişimde en çok ihtiyaç duyacakları sözcüklerden oluşurken; kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda ya da mesleki tercihleri için gerekli kavramlara yer verilmelidir. Sözelimi mühendislik veya tıp eğitimi için Türkçe öğrenmek isteyen bir kişinin, eğitiminin nitelikli olabilmesi için ait olduğu alana özgü terimlerle betimlenmiş bir dil örgüsü içerisinde oluşturulan ders kitaplarına ihtiyacı varken, diğer yandan belli bir düzeyde sadece anadili öğretimi için Türkçe öğrenmeyi hedeflemiş bir bireyin sosyal yaşamda karşılaşılabileceği temel ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen temalarla oluşturulmuş ders kitapları ihtiyacını görecektir.

Bu araştırma kapsamında terimlerin, yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde kullanılan ders kitaplarında nasıl bir dağılım gösterdiği üzerinde durulmuştur. Bu amaç doğrultusunda; Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (TÖMER) hazırladığı Yabancılar İçin Türkçe seti, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin hazırladığı Yeni Hitit Türkçe Öğretim seti ile Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde hazırlan Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretim setleri kapsamındaki ders kitapları ele alınmıştır. Ders kitaplarındaki tüm düzeyler değerlendirilmiştir. İncelenen ders

kitaplarındaki edebiyat, bilim, sanat, teknoloji alanlarına ait terimler sınıflandırılırken TDK (2019) terimler sözlüğü kapsamında, terimlerin hangi alana ait olduğu belirlenerek sınıflandırılmış ve uygun alana yerleştirilmiştir. Bazı terimler ortak bir alan etrafında toplanırken bazıları kendi alanı içerisinde ayrı başlıklar altında verilmiştir. Benzer alanlar kapsamında ortak bir başlık altında toplanan terimler ise şu şekildedir; Ekonomi terimleri kapsamında: İktisat, ticaret, para, yatırım; fen bilimleri terimleri kapsamında: Matematik, fizik, kimya, biyoloji, geometri, ölçü; sosyal bilimler terimleri kapsamında: Coğrafya, tarih; sağlık terimleri kapsamında: Hastalık, eczacılık, tıbbi kurumlar; eğitim terimleri kapsamında: Eğitim kurumları; spor terimleri kapsamında: Basketbol, futbol, atletizm, maç; güzel sanatlar terimleri kapsamında: Resim, müzik, tiyatro, görsel sanatlar, zanaat; edebiyat terimleri kapsamında: Yazın, dil bilgisi, söz sanatları, sözvarlığı.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırma, betimsel nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yabancılara Türkçe öğretiminde, genel dil öğretimi yapılırken kullanılan ders kitaplarında hangi alanlara yönelik terimlere ağırlık verildiğini görmek ve terimlerin öğrenim düzeylerine göre dağılımını belirlemek amacıyla bu yaklaşım benimsenmiştir.

Çalışma Grubu ve Veri Kaynağı

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, farklı yabancı dil öğretim merkezlerinde Yabancılara Türkçe Öğretiminde kullanılan on dört ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu nitel araştırma yaklaşımı içinde yer alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” yoluyla belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Ders kitapları seçilirken öğretim kurumlarında en fazla tercih edilen kitaplar olması ve yaygın kullanılması ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda belirlenen yayınlar aşağıda verilmiştir:

Yunus Emre Enstitüsü’nde hazırlanan ve kullanılan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (inceleme kapsamında A1-A2-B1-B2-C1-C2 düzeyindeki tüm ders kitapları) ; TÖMER ve

DİLMER'lerin birçoğunda kullanılan Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1-A2 (Temel Düzey), B1-B2 (Orta Düzey), C1 (İleri Düzey); Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (A1-A2, B1 (Orta), B2-C1 (Yüksek) öğretim setleri. Ders kitaplarında yer alan tüm metinler ve metin dışı alıştırmalar terimler bağlamında değerlendirilmiştir.

Araştırmada İncelenen Ders Kitapları	Kitap Düzeyleri
Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Yabancılar İçin Türkçe	A1-A2-B1-B2-C1-C2 A1-A2 (Temel Düzey), B1-B2 (Orta Düzey), C1 (İleri Düzey)
Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe	A1-A2, B1 (Orta), B2-C1 (Yüksek)

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı araç gereçlerin çözümlemesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İncelenen kitaplardan doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler, betimsel olarak çözümlenmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen kavramsal çerçeve veya temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bulgular

Tablo 1

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yer Alan Terimlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Kitap Düzeyleri	Terim Alanları																				Toplam		
	Eğitim	Sağlık	Spor	Dini terimler	Ekonomi	Hukuk	Toplumbilim	Fen Bilimleri	Sanat	Dil bilgisi	Dil bilim	Trafik	Edebiyat	Güzel sanatlar	Sosyal Bilimler	Bilgisayar	Söz varlığı	Gökbilim	Müzik	Tasavvuf	Madencilik	f	%
A1	9	7	4	4	5	1	-	6	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	38	9
A2	13	15	5	4	9	-	-	7	7	-	-	1	4	-	3	-	-	-	-	-	-	68	17
B1	12	8	5	3	7	3	2	6	6	1	2	-	10	-	1	-	-	-	-	-	-	66	16
B2	16	11	-	7	5	-	1	4	2	-	-	-	3	2	5	1	2	-	-	-	-	59	14
C1	13	14	8	2	5	1	-	18	-	1	1	-	17	-	13	6	1	2	-	-	-	102	24
C2	8	8	-	4	2	-	-	9	11	3	-	-	21	-	9	-	1	5	2	1	1	85	20
f	71	63	22	24	33	5	3	50	26	5	3	1	55	2	33	7	4	7	2	1	1	418	100
%	17	15	5	6	8	1	1	12	6	1	1	.23	13	.47	8	2	1	2	.47	.23	.23	100	

Tablo 1 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Öğretim setinde, tüm düzeyler kapsamında toplamda 21 bilim alanına yönelik 418 terim anlamlı sözcük tespit edilmiştir. Ders kitapları arasında en fazla terim anlamlı sözcüğü içeren 102 terim ile C1 düzeyidir. Onu takip eden C2 düzeyinde (85); A2 düzeyinde (68) ve B1 düzeyinde (66) terim anlamlı sözcük bulunmaktadır. En az terim A1 düzeyi (38) ve B2 düzeyinde (59) bulunmaktadır. Terim alanları açısından değerlendirilecek olursa en çok eğitim (71) terimi kullanılmıştır. Sırasıyla sağlık (63), edebiyat (55), fen bilimleri (50), ekonomi (33), sosyal bilimler (33), sanat terimleri (26), dini terimler (24) ve spor (22) terimleri çoğunluktadır. En az yer verilen terim alanlarını madencilik (1), tasavvuf (1), trafik (1), müzik (2), güzel sanatlar (2), gök bilim (2), dil bilim (3) ve diğerleri takip etmektedir.

Tablo 2

Yedi İklim Ders Kitabı A1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Maç	“Kemal: Oğlum, kumanda nerede? Maç başlıyor.”(s.46) “Sedat: Burada baba! Ama annem maç sevmiyor.(s.46) “Kemal: Haydi, sen de gel, otur! Bak maç başlıyor.”(s.46)	Futbol terimi
Matematik	“Matematik sınavı saat kaçta bitiyor?”(s.63)	Fen bilimleri eğitimi terimi
Batı	“Çankaya, batı yönünde.”(s.85)	Coğrafi yön terimi
İlkokul	“İlkokul ve ortaokulu başarıyla tamamladım.”(s.98)	Eğitim kurumu terimi
Cami	“Mahalle camisi evime çok yakın.”(s.100)	Dini terim
Muayene	“Hastaları muayene ediyorum, onlara ilaç yazıyorum.”(s.100)	Tıp terimi
...	...	...

Tablo 2’ de görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin A1 düzeyinde toplam 38 terim anlamlı sözcük belirlenmiştir. Bu 38 terimin; 9’u eğitim; 7’si sağlık; 4’ü spor; 4’ü dini, 5’i ekonomi; 1’i hukuk, 6’sı fen bilimleri ve 2’si sosyal bilimler teriminden oluşmaktadır.

Tablo 3

Yedi İklim Ders Kitabı A2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Ressam	“Murat: Ressamı tanıyor musun?”(s.13)	Güzel sanatlar terimi
Radyoaktif	“Toprak kirliliğini ise erozyon, fabrikaların atıkları ve radyoaktif maddeler etkiliyor.”(s.39)	Kimya terimi
Muayene	“İrfan: Doktorlar muayene etmiş ama sonra buraya getirmişler.”(s.44)	Tıp terimi
Doktora	“Doktoramı tamamladıktan sonra inşallah üniversitede öğretim üyesi olacağım ve geleceğin Türkçe öğretmenlerini yetiştireceğim.”(s.160)	Eğitim terimi

Kaleci	“On yıl Trabzonspor’da kaleci olarak görev almıştır.”(s.162)	Futbol terimi
...	...	...

Tablo 3’ te görüldüğü üzere Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin A2 düzeyi ders kitabında toplamda 68 terim anlamlı sözcüğe yer verilmiştir. Bu 68 terimin; 15’i sağlık, 13’ü eğitim, 9’u ekonomi, 7’si fen bilimleri, 7’si sanat, 5’i spor, 4’ü dini, 4’ü edebiyat, 3’ü sosyal bilimler, 1’i trafik teriminden oluşmaktadır.

Tablo 4

Yedi İklim Ders Kitabı B1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Sempozyum	“Sempozyum için İstanbul’a gelmiş.”(s.13)	Eğitim terimi
İlkokul	“İlkokul dördüncü sınıfta okuyorum.”(s.64)	Eğitim kurumu terimi
Yazar	“Daha şimdiden ‘En çok bu yazarı seviyorum.’, ‘Bu kitabı çok beğendim.’ Diyebiliyorsam bunu kitaplara borçluyum.”(s.64)	Edebiyat terimi
Kanun	“Adile Hanım: Kanuna göre bu durum ayıplı mal satışındır.”(s.117)	Hukuk terimi
Dilekçe	“Adile Hanım: Sizden bir dilekçe alacağım.”(s.117)	Yazın terimi
Dua	“Allah’ın kendi canını da alması için dua eder.”(s.154)	Dini terim
...	...	...

Tablo 4’te görüleceği gibi Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin B1 düzeyi ders kitabında toplamda 66 terim anlamlı sözcüğe rastlanmıştır. Bu 66 terimin; 12’si eğitim, 10’u edebiyat, 8’i sağlık, 7’si ekonomi, 6’sı fen bilimleri, 6’sı sanat, 5’i spor, 3’ü dini, 3’ü hukuk, 2’si toplum bilim, 2’si dil bilim, 1’i dil bilgisi, 1’i sosyal bilimler teriminden oluşmaktadır.

Tablo 5

Yedi İklim Ders Kitabı B2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Fakülte	“Polat: Liseden sonra mimarlık fakültesine devam ettim.”(s.10)	Eğitim kurumu terimi
İklim	“Öğretmen: Arkadaşlar, Karadeniz Bölgesi’nin iklimi, Türkiye’nin diğer bölgelerine göre oldukça farklıdır.”(s.64)	Coğrafya terimi
Ressam	“Ünlü ressam Picasso, bir gün bir lokantaya gider.”(s.115)	Güzel sanatlar terimi
Ödev	“Ahmet’in ödevini yapması gerekiyordu ama uyudu.”(s.142)	Eğitim terimi
Atasözü	“Türk kültüründe misafirlikle ilgili birçok atasözü, deyim ve anane bulunmaktadır.”(s.163)	Türkçe söz varlığı terimi
Namaz	“Sabah, bayram namazından sonra çok güzel bir kahvaltı ettik.”(s.165)	Dini terim
...	...	...

Tablo 5 değerlendirildiğinde Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin B2 düzeyi ders kitabında toplamda 59 terimin olduğu görülmektedir. Bunların; 16’sı eğitim, 11’i sağlık, 7’si dini, 5’i

ekonomi, 5'i sosyal bilimler, 3'ü edebiyat, 2'si güzel sanatlar, 4'ü fen bilimleri, 2'si sanat, 2'si söz varlığı, 1'i toplum bilim, 1'i bilgisayar terimidir.

Tablo 6

Yedi İklim Ders Kitabı C1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Olimpiyat	“Eski Yunan’da düzenlenen Olimpiyat oyunları, birçok açıdan günümüzde düzenlenen olimpiyatlardan farklıydı.”(s.10)	Spor terimi
Çember	“Topu yerden 3.05 metre yükseklikteki bir çemberden geçirmeye çalışan beşer kişilik takımların elle oynadıkları oyun.”(s.24)	Geometri terimi
Atasözü	“Türk lehçelerindeki telaffuz ve anlamlarının da gösterilmesi, ayrıca kelimeler için atasözü, bilmece şeklinde örneklerin verilmiş olmasıdır.”(s.107)	Söz varlığı terimi
Bildiri	“Bilim, sanat, ekonomi, siyaset vb. bir konuda alanında yetkin kişiler, özel izleyici topluluğuna bildiri sunar.(s.114)	Eğitim terimi
Fare	“Masaüstü bilgisayarlara fare ve benzeri aygıtlar da bağlanabiliyor.(s.133)	Bilgisayar terimi
...	...	...

Tablo 6’ya bakıldığında Yedi İklim Türkçe Öğretim setinin C1 düzeyi ders kitabında toplam 102 terim tespit edilmiştir. Bu 102 terimin; 18’i fen bilimleri, 17’si edebiyat, 14’ü sağlık, 13’ü eğitim, 13’ü sosyal bilimler, 8’i spor, 6’sı bilgisayar, 5’i ekonomi, 2’si dini, 2’si gök bilim, 1’i hukuk, 1’i dil bilgisi, 1’i dil bilim, 1’i söz varlığı, teriminden oluşmaktadır.

Tablo 7

Yedi İklim Ders Kitabı C2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Hormon	“Kan değerlerimiz, hormonlarımız derken doğal olarak vücudumuzun bu farkları davranışsal olarak da farklılıklara yol açıyor.”(s.68)	Biyoloji terimi
Gölge oyunu	“Karagöz, bir gölge oyunudur.”(s.84) “Gölge oyunun ilk olarak Çin’de veya Hindistan’da MÖ 2. Yüzyılda çıktığı söylentileri vardır.”(s.84)	Tiyatro terimi
Medrese	“Medrese, kendisini dinlemeye gelenlerle dolup taşar.”(s.91)	Eğitim kurumu terimi
Kafiye	“Bu nedenle uzun sürecek konular veya hikayeler şiir yoluyla söylenilecekse, kafiye kolaylığı nedeniyle mesnevi tarzı seçilir.”(s.92)	Edebiyat/söz sanatı terimi
Çap	“Yörüngede dolanan ve çapı 10 cm’den büyük cisim sayısı 12.000’den çok.”(s.150)	Fizik terimi
...	...	...

Tablo 7’ de görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin C2 düzeyi ders kitabında toplamda 85 terimin olduğu görülmektedir. Terimlerin alanlara göre dağılımı; 21 edebiyat, 11 sanat, 9 fen bilimleri, 9 sosyal bilimler, 8 eğitim, 8 sağlık, 5 gök bilim, 4 dini, 3 dil bilgisi, 2 ekonomi, 1 söz varlığı, 2 müzik, 1 tasavvuf, 1 madencilik terimi şeklindedir.

Tablo 8

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yer Alan Terimlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Kitap Düzeyleri	Terim Alanları																			Toplam	
	Eğitim	Sağlık	Spor	Dini	Ekonomi	Hukuk	Dil bilim	Fen Bilimleri	Güzel sanatlar	Dil bilgisi	Edebiyat	Sosyal Bilimler	Bilgisayar	Gökbilim	Müzik	Mimari	Tasavvuf	Toplum bilim	Söz varlığı	f	%
A1	1	13	-	1	3	-	-	2	1	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	28	9
A2	9	8	1	-	8	1	-	5	3	-	3	5	1	-	-	-	-	-	-	44	15
B1	9	8	-	-	11	1	-	10	5	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	51	17
B2	15	19	-	-	-	6	9	1	12	-	6	10	-	1	2	-	-	-	-	81	27
C1	8	16	-	3	-	-	2	18	2	1	14	13	-	4	1	1	9	1	5	98	32
f	42	64	1	4	22	8	11	36	23	1	29	34	3	5	3	1	9	1	5	302	100
%	14	21	.33	2	7	2	4	12	8	.33	9	11	1	2	1	.33	3	.33	2	100	

Tablo 8 incelendiğinde Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim setinde, tüm düzeyler kapsamında toplamda 19 bilim alanına yönelik 302 terim anlamlı sözcük tespit edilmiştir. Ders kitapları arasında en fazla terim anlamlı sözcüğü içeren (98) C1 düzeyidir. Onu takip eden B2 düzeyinde (81); B1 düzeyinde (51) ve A2 düzeyinde 44 terim anlamlı sözcük bulunmaktadır. En az terimin bulunduğu A1 düzeyinde terim sayısı (28)'dir. Terim alanları açısından değerlendirilecek olursa en çok sağlık (64) terimi kullanılmıştır. Sırasıyla eğitim (42), fen bilimleri (36), sosyal bilimler (34), edebiyat (29), sanat (23), ekonomi (22), dil bilim (11), tasavvuf (9), hukuk (8), söz varlığı (5), gök bilim (5) terimleri çoğunluktadır. En az yer verilen terim alanları ise dini (4), bilgisayar (3), müzik (3), spor (1), dil bilgisi (1), mimari (1), toplum bilim (1) terimleridir.

Tablo 9

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Tiyatro	“Haluk, bir tiyatro oyuncusu.”(s.14)	Güzel sanatlar terimi
Coğrafya	“Coğrafya derslerimizi harita ile yapıyoruz.”(s.16)	Sosyal bilimler terimi
Harita	“Coğrafya derslerimizi harita ile yapıyoruz.”(s.16)	Coğrafya terimi
Ateş düşürücü	“Ateş düşürücü şurup alın ve sebze, meyve yiyin.”(s.41)	Tıp/eczacılık terimi
Namaz	“Erkekler bayram namazına giderler.”(s.102)	Dini terim
...	...	...

Tablo 9’ da görüleceği üzere Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin A1 (Temel Düzey) ders kitabında toplam 28 terimin olduğu görülmektedir. Bunların; 13’ü sağlık, 5’i sosyal bilimler, 3’ü ekonomi, 2’si fen bilimleri, 2’si bilgisayar, 1’i eğitim, 1’i dini, 1’i sanat terimidir.

Tablo 10

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Lira	“Öğrenciler kampanyada 7.890 lira topladılar.”(s.4)	Türkiye para birimi terimi
Mesai	“Mesaim sabah sekiz buçukta başlıyor akşam beş buçukta bitiyor.”(s.30)	Hukuk terimi
Resim	“Bu resimleri nasıl yapıyorsunuz?”(s.34)	Güzel sanatlar terimi
Fuar	“İki gün önce kentte ‘Küçük Bilim İnsanları’ adıyla bir fuar açıldı.”(s.40)	Ticaret terimi
Okul	“Bugün de Can’ın okuluna bir tanıtım ekibi gönderdiler.”(s.40)	Eğitim kurumu terimi
Kuşbakışı	“Bütün bu evleri kuşbakışı görmek için Hıdırlık Tepesine gidebilirsiniz.”(s.89)	Coğrafya terimi
...	...	...

Tablo 10 incelendiğinde Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin A2 (Temel Düzey) ders kitabında toplamda 44 terim anlamlı sözcük kullanılmıştır. Bunların; 9’u eğitim, 8’i sağlık, 8’i ekonomi, 5’i fen bilimleri, 5’i sosyal bilimler, 3’ü sanat, 3’ü edebiyat, 1’i spor, 1’i hukuk, 1’i bilgisayar terimidir.

Tablo 11

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Oyuncu	“Ben gelecekte tiyatro oyuncusu olmayı planlıyorum.”(s.5)	Güzel sanatlar terimi
Yazar	“İlk insanlar aynı zamanda ilk yazarlardır.”(s.12)	Edebiyat terimi
Papirüs	“Sonra papirüsler bulundu ve bilgiler rulolar halindeki papirüslere yazıldı.”(s.12)	Tarih terimi

Üçgen	“Merve: Peki, şu mor taşlı ve üçgen biçimindeki kolye nedir?”(s.32)	Geometri terimi
Kur	“Bu belirsizlikler nedeniyle faizler, kurlar, ve hisse senetleri gün içerisinde önemli ölçüde değişiyor.”(s.34)	İktisat terimi
Konservatuvar	“Ancak içimdeki tiyatro aşkı sebebiyle okulu bıraktım ve konservatuvar sınavlarına girdim.”(s.72)	Eğitim terimi
...	...	...

Tablo 11 değerlendirildiğinde Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin B1 (Orta Düzey) ders kitabında toplamda 51 terimin olduğu görülmektedir. Bu 51 terimin; 11’i ekonomi, 9’u eğitim, 8’i sağlık, 8’i fen bilimleri, 6’sı edebiyat, 5’i sanat, 2’si fen bilimleri, 1’i hukuk, 1’i sosyal bilimler terimidir.

Tablo 12

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Resim	“Güzel sanatlar; edebiyat, resim, müzik, heykel, mimari, tiyatro, dans gibi insanlarda estetik yönden coşku ve haz uyandıran sanatlara verilen isimdir.”(s.6)	Güzel sanatlar terimi
Ritim	“Dans: Müziğe uygun yapılan ritmik hareketlerdir.”(s.6)	Müzik terimi
Ebru	“Bazen cama üfleyen ustadlar, bazen de suya resim çizen ebru ustaları.”(s.48)	Güzel sanatlar terimi
Deprem	“Aykut: Özellikle deprem, sel, kuraklık, heyelan, çığ gibi felaketlerin insanları göçe zorladığını biliyorum.”(s.50)	Coğrafya terimi
Kadavra	“Doktor Kadir: Organ nakli; vücutta görevini yerine getiremeyen bir organın yerine canlı veya kadavradan alınan yeni, sağlam bir organın cerrahi yöntemlerle nakledilmesi işlemidir.”(s.97)	Tıp terimi
...	...	...

Tablo 12’de görüldüğü gibi Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin B2 (Orta Düzey) ders kitabında toplamda 81 terim yer almaktadır. Bu 81 terimin; 19’u sağlık, 15’i eğitim, 12’si sanat, 10’u sosyal bilimler, 9’u dil bilim, 6’sı hukuk, 6’sı edebiyat, 2’si müzik, 1’i gök bilim, 1’i fen bilimleri terimidir.

Tablo 13

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Cami	“Sinan bu caminin inşaatına başlamadan önce inşaatta kullanacağı bütün taş malzemeyi araziye yerleştirmiş, iki yıl boyunca tonlarca taşı zeminin üzerinde bekletmişti.”(s.4)	Dini terim
Fetih	“Osmanlı askerleri, Bursa’nın fethi sırasında, Bizans askerlerinin moralini bozmak ve onlara gözdağı vermek için kılıç ve kalkanlarını birbirine vurarak düşmana meydan okumuşlardır.”(s.23)	Tarih terimi

Sema	“Sema, Hz. Mevlana zamanında belli bir düzene bağlı kalmadan mistik bir coşku halindeyken icra edilirdi.”(s.24)	Dini/tasavvufi terim
Metan	“Küresel ısınma, karbondioksit ve metan gibi zararlı gazların atmosfere kontrolsüz şekilde salınımı sonucunda ortaya çıkan sera etkisinin bir sonucudur.”(s.72)	Kimya terimi
...	...	...

Tablo 13 değerlendirildiğinde Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin C1 (İleri Düzey) ders kitabında toplamda 98 terim tespit edilmiştir. Bunların; 18’i fen bilimleri, 16’sı sağlık, 14’ü edebiyat, 13’ü sosyal bilimler, 9’u tasavvuf, 8’i eğitim, 5’i söz varlığı, 4’ü gök bilim, 3’ü dini, 2’si dil bilim, 2’si sanat, 1’i dil bilgisi, 1’i müzik, 1’i mimari, 1’i toplum bilim terimidir.

Tablo 14

Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yer Alan Terimlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Kitap Düzeyleri	Terim Alanları																				Toplam		
	Eğitim	Sağlık	Spor	Dini	Ekonomi	Hukuk	Mimari	Fen Bilimleri	Sanat	El işi	Denizcilik	Edebiyat	Sosyal Bilimler	Bilgisayar	Gökbilimi	Müzik	Toplumbilimi	Astroloji	Dil bilim	Dil bilgisi	Söz varlığı	f	%
A1/A2	16	16	2	3	9	-	-	5	2	-	-	5	7	-	1	-	1	12	-	-	-	79	28
B1	12	5	7	3	7	2	1	11	15	2	2	6	10	1	4	1	1	12	-	-	-	102	37
B2/C1	10	11	4	1	5	-	-	5	5	-	2	14	5	1	10	6	1	3	3	8	2	96	35
f	38	32	13	7	21	2	1	21	22	2	4	25	22	2	15	7	3	27	3	8	2	277	100
%	14	11	4	3	7	.72	.36	7	8	.72	2	9	8	1	6	3	1	10	1	3	.72	100	

Tablo 14 incelendiğinde Yeni Hitit Türkçe Öğretim Setinde, tüm düzeyler kapsamında toplamda 21 bilim alanına yönelik 277 terim anlamlı sözcük tespit edilmiştir. Ders kitapları arasında en fazla terim anlamlı sözcüğü içeren (102) B1 düzeyidir. Onu takip eden B2/C1 düzeyinde (96); A1/A2 düzeyinde (79) terim anlamlı sözcük bulunmaktadır. En az terimin bulunduğu ders kitabı düzeyi A1/A2'dir. Terim alanları açısından değerlendirilecek olursa en çok eğitim (38) terimi kullanılmıştır. Sırasıyla sağlık (32), astroloji (27), edebiyat (25), sosyal bilimler (22), sanat (22), ekonomi (21), fen bilimleri (21), gök bilim (15), spor (13), dil bilgisi (8), dini (7), müzik (7) terimleri çoğunluktadır. En az yer verilen terim alanları ise denizcilik (4), dil bilim (3), toplum bilim (3), hukuk (2), el işi (2), bilgisayar (2), söz varlığı (2), mimari (1) terimleridir.

Tablo 15

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1/A2 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Harita	“A: Bu haritada, Kızılay’da bir park var.”(s.17)	Coğrafya terimi
Metre/kilometre/km	“B: İki yüz metre ileride.”(s.17)	Mesafe/uzunluk terimi
Promosyon	“Murat: Bazı mağazalar televizyon promosyonları yapıyor.”(s.80)	Ticari terim
Yüksek lisans	“Çünkü hem bir iş arayacak hem de yüksek lisans yapmak için sınavlara girecek.”(s.86)	Eğitim terimi
Boğa	“Boğa: Çok şey istiyorsunuz.”(s.95)	Astroloji terimi
...	...	...

Tablo 15 incelendiğinde Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin A1/A2 düzeyi ders kitabında toplamda 79 terim kullanılmıştır. Bunların; 16’sı sağlık, 16’sı eğitim, 12 astroloji, 9’u ekonomi, 7’si sosyal bilimler, 5’i fen bilimleri, 5’i edebiyat, 3’ü dini, 2’si spor, 2’si sanat, 1’i gök bilim, 1’i toplum bilim terimidir.

Tablo 16

Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı B1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
Konferans	“Artık iş bulmak için gençler üniversitedeyken kendilerini daha iyi yetiştirmeli, meslekleriyle ilgili kurslara gitmeli, konferans ve seminerleri izlemeli.”(s.7)	Eğitim terimi
Mağara	“Yaz, kış, Topkale’deki kulübemde ve mağaramda yaşarım.”(s.149)	Coğrafya terimi
Kına	“Onlar daha güzel görünmek için kına,mor civa içeren bitkisel boyaları kullanmışlardır.”(s.157)	Kimya terimi
Mikrop	“1830’lardan itibaren mikrop korkusunun yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmıştır.”(s.158)	Biyoloji terimi
Rönesans	“Bu giysinin ortaya çıkış tarihi Rönesans dönemi Avrupa’sına kadar uzanıyor.”(s.158)	Tarih terimi
...	...	...

Tablo 16’da görüleceği gibi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin B1 (Orta Düzey) ders kitabında toplam 102 terime yer verilmiştir. Bu 102 terimin; 15’i sanat, 12’si eğitim, 12’si astroloji, 11’i fen bilimleri, 10’u sosyal bilimler, 7’si spor, 7’si ekonomi, 6’sı edebiyat, 5’i sağlık, 4’ü gök bilim, 3’ü dini, 2’si hukuk, 2’si el işi, 2’si denizcilik, 1’i mimari, 1’i bilgisayar, 1’i müzik, 1’i toplum bilim terimidir.

Tablo 17

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2/C1 Düzeyinde Yer Alan Terimler

Terim	Cümle bağlamında	Anlamsal niteliği
-------	------------------	-------------------

Papirüs	“Sonuç olarak insanoğlu önceleri tabletleri, sonra papirüsü kullanıyordu.”(s.8)	Tarih terimi
Virüs	“Bir başka güvenlik sorunu da indirdiğiniz dosyanın bilgisayarınıza virüs bulaştırması.”(s.8)	Bilgisayar terimi
Şair	“Ünlü şair ölümünün yedinci yılında törenlerle anıldı.”(s.77)	Edebiyat terimi
Gezegen	“Ama çalıştığımız birim çoktan uzayda yaşanabilir bir gezegen keşfetti bile.”(s.173)	Gökbilim terimi
...	...	...

Tablo 17’de görüldüğü üzere Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinin B2/C1 (Yüksek Düzey) ders kitabında toplam 96 terim tespit edilmiştir. Bunların; 14’ü edebiyat, 11’i sağlık, 10’u eğitim, 10’u gök bilim, 8’i dil bilgisi, 6’sı müzik, 5’i ekonomi, 5’i fen bilimleri, 5’i sanat, 5’i sosyal bilimler, 4’ü spor, 3’ü astroloji, 3’ü dil bilim, 2’si denizcilik, 2’si söz varlığı, 1’i dini, 1’i teknoloji, 1’i toplumbilim terimidir.

Tablo 18.

Ders Kitaplarındaki Düzeylerde Tekrar Eden Terimlerin Genel Görünümü

Terim Alanları	Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe						Gazi Yabancılar İçin Türkçe					Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe		
	A1	A2	B1	B2	C1	C2	A1	A2	B1	B2	C1	A1/A2	B1	B2/C1
Eğitim	-	Üniversite Ödev, sınav	Üniversite sınav	Üniversite doktora, öğrenci, test	Medrese, Sempozyum, sınav, not	-	Ders	Burs, üniversite, fakülte, ders	Öğrenci, yüksek lisans, sınav	Öğretmen, lise, sınav, ilkokul, doktora	-	Üniversite öğrenci, ilkokul, sınav	Konferans öğrenci, karne, not, sınav	-
Sağlık	-	Alerji	Otistik	İlaç	Kalp krizi	-	Reçete, ilaç	-	-	-	Kanser	Doktor, hasta, grip, ilaç, reçete	-	Çiçek, tedavi, ilaç
Spor	Maç	-	Maç	-	Atlet, gol, maç Çember, rakam, matematik, geometri, cebir	-	-	Maç	-	-	-	-	Maç, deplasman	Maç
Fen Bilimleri	-	-	Dakika	Litre	-	-	-	Sıfır	Üçgen, kare	Deney	Testosteron	-	Deney	Matematik, hücre
Sosyal Bilimler	-	-	-	-	Nüfus	Ova	-	-	-	Deprem, göç	Nüfus	Köy, nüfus,	-	Köy
Ağırlık/ Uzunluk	Kilo, metre	Metre, km, kilo	-	Metre, km	Metre, km, kg	Metre, km	Kilo, metre	-	Metre	Metre, km	Metre, km	Metre, kilo	Metre, km	Metre
Ekonomi	Lira, taksit, indirim	Lira, indirim	Lira	Lira	-	-	Lira, indirim,	Lira, indirim, taksit	Lira	-	-	Lira, peşin, indirim, taksit,	İndirim, taksit, lira	Lira, dolar
Dini Hukuk	-	Ramazan	-	Arefe	-	Namaz	-	-	-	-	Cami	-	-	-
Güzel Sanatlar	-	Oyuncu	Miras Ressa m, tablo	Çırac, kalfa	-	Gölge oyunu	-	-	Tiyatro	Karagöz, hayali	-	-	Oyuncu, yönetmen, turne, sanatçı,	Rol, oyuncu, karikatür,

Edebiyat	-	Roman, yazar, hikaye, meddah	Şair, şair	Yazar, roman	Şiir, mektup, nüsha	Şair, roman, yazar, argo, jargon,hi civ, taşlama paragraf	-	-	Roman, masal	Yazar, roman	Günlük, şiir, şair, hikaye, yazar, mecaz	-	Kahraman,hik aye, yazar, roman	melodi Roman, yazar, argo, şiir, mısra, atasözü, deyim,şair, kahraman, cümle
Bilgisaya r	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gökbilim	-	-	-	-	-	Dünya, yörünge, uzay, gezegen	-	-	-	-	Güneş, ay, dünya	-	Göktaşı, güneş	Dünya, ay, Zodyak
Dilbilim	-	-	Dil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tasavvuf	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sema,	-	-	-

Tablo 18 incelendiğinde ders kitaplarındaki düzeylerde bazı terim alanlarına yönelik terimlerin tekrar edildiği durumların olduğu görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Alanyazın taramasında yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarında yer alan terimlere ilişkin çalışmaların az olması bu çalışmayı sözcükler çalışmaları alanında önemli bir yere oturtmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen ders kitaplarındaki tüm metinlerde ve metin dışı öğelerde yer alan terimler saptanarak ait olduğu uzmanlık alanları bağlamında sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Terimlerin ders kitaplarındaki düzeylere ve yayınlara göre dağılımı; Yedi İklim Türkçe Öğretim setindeki ders kitaplarında A1 düzeyinde yer alan metinlerde 38, A2 düzeyinde 68, B1 düzeyinde 66, B2 düzeyinde 59 C1 düzeyinde 102, C2 düzeyinde ise 85 terim olmak üzere toplamda 418 terime rastlanmıştır. Ancak bunların seviyelere göre dağılımı düzensizdir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi ders kitaplarından elde edilen terimler düzeylerin yükselişine paralel olarak artış göstermiştir. A1 düzeyinde 28, A2 düzeyinde 44, B1 düzeyinde 51, B2 düzeyinde 81, C1 düzeyinde 98 terime yer verilmiştir. Kitaptaki tüm metinler değerlendirildiğinde toplamda 302 terime ulaşılmıştır. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim setindeki metinlerde toplamda 277 terim kullanılmıştır. Birinci kitapta (A1-A2) 79, İkinci kitapta (B1) 102, üçüncü kitapta (B2-C1) 96 terimin yer aldığı belirlenmiştir. En fazla terimin yer aldığı kitabın B1 seviyesi olduğu sonucuna ulaşılmasına bağlı olarak seviyeler arasında düzenli bir dağılımın olmadığını söylemek mümkündür.

Terimsel alanlar kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda ise Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'ndeki terimlerin dağılımında en fazla eğitim, sağlık, edebiyat, sırasıyla fen bilimleri, ekonomi, sosyal bilimler, sanat ve din alanına ait terimlere ağırlıklı olarak yer verildiği görülmüştür. Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'ndeki terimlerin dağılımında en fazla eğitim alanına ait terimlere yer verilirken sırasıyla sosyal bilimler, fen bilimleri, edebiyat, sanat ve ekonomi terimleri yer almıştır. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde de eğitim ve sağlık alanlarına ait terimler başta gelirken onu astroloji, edebiyat, sanat, sosyal bilimler gibi terim alanları takip etmektedir. Yedi İklim ve Yeni Hitit Öğretim Setlerinde, eğitim ve sağlık alanlarındaki terimlerin çoğunlukta olduğu, Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde eğitim terimlerinden sonra en fazla yer verilenlerin fen bilimleri ile sosyal bilimler alanlarına ait terimlerin olduğu saptanmıştır.

Özellikle eğitim, sağlık alanlarına yönelik terimlerin fazla oluşu, anadili Türkçe olmayan bireylerin temel ihtiyaçlarının dikkate alınmasından kaynaklanmaktadır. Fakat farklı amaçlarla dil öğretimi gerçekleştirmek isteyen bireyler için amaçladıkları alanlar

kapsamındaki terimlerin öğrenilmesi önceliklidir. Bu da mesleki yönelimler ve kişisel tercihlere bağlı olarak değişebilecek faktörlerdir. Ancak adı geçen bu alanlardaki terimler ile, genel dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan terimler örtüşmeyebilir.

Pilav (2008) da “Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi” adlı çalışmasında Tanzimat döneminden günümüze kadar uzanan süreçte anadilinde bulunan terimlerin eğitimdeki yerini değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda bilim, sanat, teknik alanlardaki kavramları karşılayan terimlerin eğitim ve öğretimde hayati değerinin olduğu söylenmektedir. Çünkü terimlerin dili geliştiren ve zenginleştiren kavramlar olduğu dolayısıyla ders kitaplarında daha fazla yer alması gerektiğini söylemiştir. Bu tespit terim öğretiminin yabancılara Türkçe öğretiminde de ne kadar önemli bir yeri olduğu sonucunu desteklemektedir.

Üç yayın setindeki ders kitapları karşılaştırıldığında tüm terimler açısından en zengin yayın seti Yedi İklim olmuştur. Yayın setlerinde düzeyler kapsamında yapılacak değerlendirmede de Yedi İklim C2 ile Yeni Hitit B1 kitabındaki terimler diğer kitaplara göre çoğunluktadır.

Bu bağlamda araştırmacılara yabancılara Türkçe öğretiminde ders kitapları hazırlanırken genel dil öğretimi ve mesleki dil öğretiminde yer alacak terimlerin farklılaşacağı göz önünde bulundurularak bireyin hedeflerine yönelik terimlere yer vermeleri önerilebilir.

Kaynaklar

- Aksan, D. (2015). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin sözcük varlığı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Ankara Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yeni Hitit yabancılar için Türkçe 1*. Ankara.
- Ankara Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yeni Hitit yabancılar için Türkçe 2*. Ankara.
- Ankara Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yeni Hitit yabancılar için Türkçe 3*. Ankara.
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yabancılar için Türkçe A1* . Ankara .
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yabancılar için Türkçe A2* . Ankara .
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yabancılar için Türkçe B1* . Ankara .
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yabancılar için Türkçe B2* . Ankara .
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). *Yabancılar için Türkçe C1* . Ankara.

Korkmaz, Z. (2010). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Pilav, S. (2008). Terim sorunu ve eğitim öğretimde terimlerin yeri ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 267-276.

Toprak, T. (1993). *İlkokul ders kitaplarının öğretim programlarına uygunluğunun değerlendirilmesi Adana ilinde bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe A1*. Ankara .

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe A2*. Ankara .

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe B1*. Ankara .

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe B2*. Ankara .

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe C1*. Ankara .

Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe C2*. Ankara .

Zülfikar, H. (2011). *Terim sorunları ve terim yapma yolları*. Ankara: TDK Yayınları.

<https://sozluk.gov.tr/>

Extended Abstract

Introduction

Terms in a language are the most basic criteria for determining the level of civilization of the society to which it belongs. Therefore, the most efficient way of choosing terms is to nationalize the term that will meet the scientific concept with word ending or roots based on the existing language itself. Only in this way can a language develop itself and reach widespread use. While the terms are used in teaching some subjects, they are also words that provide convenience to the individual learning the language. The terms may appear in all areas of daily life, or are used as a tool to reach the information needed in a study . Therefore, the terms must be guiding in achieving the intended objective and should be established in such a way as to be effective in the learning of that information and placement in a language. That is, in order for the term to serve its purpose, it must have the qualities to evoke knowledge, and it is important to be words approved by a common view.

It should also be noted that the terms are among the elements of vocabulary. The place and importance of vocabulary elements both in mother tongue teaching and in teaching Turkish to foreigners is an undeniable fact. For this reason, it is important to determine which field and purpose the terms in the textbooks used in the teaching of Turkish serve as a foreign language. The aim of this study is important in order to determine how much space is given to the terms in and out of the text (activities, text preparation questions, unit or text evaluation questions) in Turkish Language book Sets for Yedi İklim Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe and Gazi Yabancılar İçin Türkçe which are mostly preferred publications in different institutions and organizations within TÖMER, to measure how ready be the students for daily life, and to see what the targeted term criteria are at the end of the teaching. A comparative analysis of the three publications revealed the term quality of textbooks and levels, and also helped identify which areas tend to exist. In addition, at the end of the evaluation by comparing; this will be a guide for identifying the most efficient and effective term teaching set of publications. In the process of data collection; textual and non-textual items in fourteen textbooks were scanned by the researcher including Yedi İklim Türkçe (A1-A2-B1-B3-C1-C2), Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1 (A1-A2), 2 (B1), 3 (B2-C1) and Gazi Yabancılar İçin Türkçe (A1-A2-B1-B2-C1) and TDK glossary is taken as a source, classified and tabulated in accordance with its specialties. The data obtained were analyzed by document analysis method. Findings from the Yedi İklim Türkçe sets; it has been found that there is a

total of 38 terms meaningful words at level A1, a total of 68 in the A2 level textbook, 66 in B1 level, 59 terms in B2 level, total 102 in C and 85 terms at the end of C2 level. Findings from Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe; it has been found that there is a total of 79 terms in the first book (A1-A2), 102 term meaningful word in the second book (B1) and 96 terms in the third book (B2-C1), for Gazi Yabancılar İçin Türkçe, a total of 28 terms in A1 level, 44 terms meaningful words in level A2, total 51 in B1 level, 81 in B2 level textbook and a total of 98 terms at C1. In the evaluation made according to the findings, the terms related to the fields of education and health predominate in the Yedi İklim Türkçe and literature, science, economics, social sciences, art, religious terms followed. It is seen that education and health terms are in the majority in the Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe. The results obtained from the Gazi Yabancılar İçin Türkçe showed that the focus is on education, social sciences and science. It is possible to say that the areas that come to the forefront in the interpretation to be made within the context of qualitative characteristics of the study are actually terms that contain terms of concepts aimed at meeting the basic needs and aims of individuals. It is also an indication that the language learning motive of individuals whose mother tongue is not Turkish is more education oriented. The results obtained from quantitative data showed that when all textbooks are evaluated in the Yedi İklim Türkçe Set, the number of targeted terms to be learned at the end of the teaching is 418. While the number of terms that students will acquire in total is expected to be 277 after the education which was seen by using the Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe, it was determined that 302 terms meaningful words were included in the textbooks in the Gazi Yabancılar İçin Türkçe. As a result, the richest textbook set with regard to the terms was determined as Yedi İklim Türkçe and it was followed by Gazi and Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe respectively. Therefore, it is possible to say that the most efficient Turkish language teaching set in terms of general language teaching is Yedi İklim Türkçe. In addition, these results reveal both quantitative and qualitative differences between the three sets of books and, as accepted in the European Language Portfolio, it revealed the necessity to have qualitative and quantitative criteria of the terms to be taught by considering language levels in order to establish language unity. In the researches, mother tongue teaching was emphasized and term problems in education were evaluated. However, there is no study on terms on textbooks used in teaching Turkish to foreigners. This research will be discussed with regard to the evaluation of terms in the textbooks used in teaching Turkish to foreigners and in the qualitative and quantitative aspects within the scope of the study, and the fact that a detailed research has been done will prepare the ground for the studies to fill this deficiency in the literature.

ETİK BEYAN: " *Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Terimler Üzerine Bir İnceleme*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim."